

# Erdélyi Örmény Gyökerek

## Füzetek

Fővárosi Örmény Klub időszaki kiadványa  
I. évfolyam 1997/7. szám

**1997. szeptember**

„Emlékek nélkül,  
népeknek híre csak  
árnyék...”  
(Vörösmarty Mihály)

A Fővárosi Örmény Klub minden hónap 3. csütörtökén du. 17 órakor - hívtatán és hívtatlanul - mindenkit szeretettel vár klubdélutánjaira a Budapest V. Semmelweis u. 1-3. I. emeleti zenetermébe.

## Naptár

Szeptember 14. = **Keresztfelmagasztalás**

Nagy Konstantin császár édesanyja, Szent Ilona (Heléna) régészeti kutatásokat folytatott a jeruzsálemi Kálvárián. Három keresztet találtak. Ebből melyik lehetett Krisztus keresztje? - Erre úgy kaptak feleletet, hogy a hozzáérő, azt érintő betegek meggyógyultak. Az egyház a keresztet mint Krisztus ereklyét tiszteli:

Leborulunk a Te drága kereszted előtt és hódolattal tiszteljük, s megemlékezünk dicsőséges feltámadásodról, és bocsánatot kérünk törvényszegéseinkért. Kereszted által emelted ki az emberiséget a kárhozatból! És most, eme szent és isteni jel által adj az egész világnak mennyei békességet!

/Saragán - néhai Kovács Géza fordítása/

E hónapban üljük a Fogolykiváltó Boldogasszony ünnepét is. Ez az ünnep abban az időben keletkezett, mikor a mohamedánok sok keresztényt ejtettek rabságba. A budapesti örmény kápolna búcsúja (szept. 24.). Szeptember 30-án ünnepli a görög katolikus egyház Világosító Szent Gergelyt. Jóllehet békében hunyt el, szenvedése miatt vértanúként tisztelik.

Dr. Sasvári László

<><><><><><>

## DÉLI HARANGZÚGÁS

Egy kedves barátom a közelmúltban, régi, szakadozott papírú könyvet ajándékozott, amit az idő foga már alaposan megrágott. A 320 oldalon versek voltak 1558. évtől az 1943. évig különböző költőktől. A könyv címe: VERSEKBEN TÜNDÖKLŐ ERDÉLY és egy kolozsvári nyomda kiadásában, Szentimrei Jenő gyűjtésében jelent meg. Éjsza-

kákon keresztül nagy élvezettel olvastam és az egyik versre megdobbant a szívem az emlékek hatására. A vers a következő volt:

MINDENKI TESTVÉREM NEKEM

Én nem ismertem nagyapámat,  
sem őseimet  
Nem láttam soha bús hazámat  
az ARARÁT tövében,  
csak hallgattam hitetlenül  
a meséket márványpalotákról, melyben  
királyok és  
örmény hercegek éltek

De egyszer eljöttek és körülzsongtak  
titokzatos örmény szavak,  
oly idegenek és mégis oly ismerősek,  
Szavak, melyekre nem tanított soha  
senki,  
De valahol forrón bennem éltek

Elgondolkoztam furcsa sorsomon,  
e kegyetlen és áldott kettősségen  
Életem két ága mily csodásan egybe  
forrott,  
s ma nem magyar örmény,  
de magyar vagyok

Magyar vagyok,  
de minden valláson és fajon túl  
mégis csak az embert látom  
Bús őseim példája tanított meg erre,  
kik vándoroltak hazátlanul

És most hazám e föld,  
s az erdélyi csillagok alatt  
mindenki testvérem nekem

A vers költője FLORIÁN TIBOR, aki tudomásom szerint Marosvásárhelyen élt.

A vers lelki tisztulásom és önfelismerésem volt több éjszakán keresztül. És akkor felmerült bennem egy gyerekkori emlék! Talán velem száll a sírba !

Kora nyári estén, amikor Csíkszeredára megérkezett a vonat, vár minket a lovas kocsi, hogy Csíkszépvízre vigyen. Gyönyörű holdfényes este volt. Megérkeztünk Nagyapámhoz, ahol már vártak rokonok és barátok, falu örményei. A nagy kerti asztalt körülálltuk és egy szívvel, egy lélekkel elénekeltük, hogy "Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország". És amikor a kertbe bejött a román csendőr és megkérdezte, hogy már mi mit énekelünk, akkor Nagyapám félrehívta és valamit a zsebébe dugott. Mi csak annyit hallottunk, hogy azt mondta: na fiam most te is velünk énekelsz. Éveken keresztül megisméltődött ez a szertartás.

A kora középkortól kezdve, a második világháború befejezéséig ebben a kötetben kitűnő költőink, gondolkodóink elmondták bánatukat, megírták keserves sorsunkat és hitünket a reményteljesebb jövőben: Csokonai Vitéz Mihály, Kriza János, Petőfi Sándor, Arany János, Áprily Lajos, Benedek Elek, Dzsida Jenő, Jékely Zoltán, Ady Endre, Babits Mihály és még számosan. Mégis ennek a versnek az emléke kísértet és kísért még ma is, mert magamat éreztem a leírtakban.

Hiszen Nagyapám, Apám és még nagyon sok örmény barátunk ha nem is tud örményül, de ugyanazt mondták, tették és szenvedtek hitükért. Tudták anélkül, hogy valaki is

kényszerítette volna őket. Magyarország hazát adott, ha nem is beszéltek örményül, örmény ételeket ettek és nagy szeretettel segítették egymást, ha arra szükség volt.

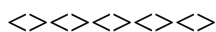
A mai nemzedék sokat tanulhatna tőlük és erkölcsi kötelessége lenne ezt a szellemet továbbadni, mert génjeink nem csálnak.

Felemások lettünk? Áldás, vagy átok ez a kettősség? Nem tudom, de biztos vagyok abban, hogy ILYENEK VAGYUNK - " SZÓLTAM, NOHA MÉG MINDIG NEM MENTETTEM MEG LELKEMET"- írta Sándor András, akivel korban, gondolkodásban és érzelemben oly rokonok vagyunk. Olvastam az 56-os szabadságharc egyik hőse, Pongrátz Gergely örmény testvérünk lapjában. Mondtam: A GÉNEK NEM CSALNAK. Köszönöm nekik, hogy szóltak!

MOTTÓ: Conscientia bene actae vitae multorumque, bene factorum recordatio iucundissima est.

/A legkellemesebb a helyesen élt élet tudata és a sok jótett emléke./

Dr. Zakariás Egon



## A Simaiak

Írta néhai Korbuly Domonkos

II. rész

A Simai család őse Salamon 1717-ben már tanácsnoki tisztséget visel Szamosújváron. Nevét mint akkoriban a magyarörmények mindnyájan háromféleképpen írta: Szolomon Simai, vagy Szolomon Toderi /mert az apja Tódor volt/, vagy Szolomon Tóderi Simáján. A XVIII. század végén a nevek írásából már elmaradt az apa neve, a XIX. század eleje óta pedig a magyar írásmód szerint írták a nevet, vagyis elől a családnév és utána a személynév = Simai Szolomon.

Az erdélyi örmények nem tekintettek külön nemzetnek. Erdélyben 1848. évig csak három nemzetet ismertek a törvények: magyar, székely, szász. Még a százezres család-számú románságot sem ismerték el nemzetként. Az örménység Erdélyben „Companiát”, kereskedelmi társaságot alkotott. Kb. 1740-ig az egész örménység egy companiába tartozott, amelynek főbírója a szamosújvári bíró volt. Ezután két compania létezett a belső, amelyhez a szamosújvári és az erzsébetvárosi tartozott, a szamosújvári főbíró vezetésével, és a külső, amely a két székelyföldi örménytelepet foglalta magában. Mintegy 1770 után megszűnt a compánia kötelék és a négy erdélyi örmény-telepnek nem volt közös irányítója.

Szamosújvárnak a legtöbb főbíró a Simai család adta. A főbíró évente választották, aki 12 tanácsnokkal és 100 esküdttel igazgatta kezdetben a Companiát, később a várost.

Simai Salamon 1721 és 1731 közt hatszor volt főbíró. Szamosújvár neve akkor még Armenopolis vagy örményváros volt. Simai Salamon neve után már azt írta, hogy „Örmény városnak főbírója”.

Salamon testvére Gergely 1733-36 közt három éven át főbíró, Gergely fia Tódor főbíró 1740-ben.

1745-47-ben	Simai Lukács	1760-61-ben	Simai Tódor
1762-ben	S. Lukács	1771-73-ban	S. Tódor
1782-83-ban	S. Tódor	1802-4-benn	S. Gergely

Simai Salamon kezdte, építette 1723-ban az Erdélyben ma is meglévő legelső örmény kőtemplomot. Addig csupán Verzár püspök kápolnája létezett, a templomi összejöveteleket bérelt templomokban tartották. Az Erdélyben kevés örmény nyelvű feliratok egyike a Simai testvérek által épített templom homlokfalán olvasható: Szoghomon Ászvatur Vörtikh Hácsáturi Toderi sinöczhin jékéghéchisz 1724. Simai Kristófnak Tódor nevű fiától született Salamon és Bogdán építették a templomot.

A templomban a sekrestye felett is van egy örmény nyelvű felirat: Szoghomon jév Ászvatur Simáján 1723-in sinöchin zájsz jékéghéchin, renovát átáfz 1751. Erkuszumé renovád árádz e 1797. Irékhumén norec huchádz e 1841. Simai Salamon és Bogdán építették e templomot 1723-ban. Megújított 1751-ben, másodízben újított 1797-ben. Harmadízben 1841-ben. A felirat felett falfestmény látható, ennek közepén a templom képe, két oldalán az építetők és feleségeik majdnem embernagyságú alakja.

A feliratokat készítette és az alakokat festette 1841-ben Gábrus Zakariás örmény tanár, a magyarországi armenológia első művelője.

Simai Salamon 1729-ben a templom fenntartására 2500 forintos alapítványt tesz. „Én Salamon, aki Simai Tódornak vagyok a fia, és az Örményváros főbírája, tudatom mindazokkal, akiket illet, hogy ezen örményvárosban kőtemplomot építettem, melynek harmadik oltára Világosító Szent Gergely nevet visel ... a tisztelendő papság részére kőből lakóházat újonnan csináltattam, az én nőm Szirmai /Hripszime/, továbbá fivérem Ászvatur és ennek neje Mcháthun költségén”.

Folytatás a következő számban.

<><><><><>

### **Örményország ősi földjén (1)**

#### **Utazzunk Arméniába !**

A vetítettképes előadássorozat az örmény nép őshazáját mutatja be, azon a most Dunántúlnyi területen utazva, ahogy az előadó az országot előzetes felkészülése és baráti meghívás alapján fényképezőgéppel megörökítette. Szívében, gondolataiban vizuálisan örökre rögzítette azokat az élményeket, művészeti, kultúrtörténeti értékeket, amelyek örmény baráti érzésekből és szeretetből fakadtak.

A sorozat első előadása egy képzeletbeli utazásra hívja a tisztelt hallgatót: "Utazzunk Arméniába!" címmel. Bevezetőként és zenei szignálként Hacsaturján "Spartacus" (a küzdő római rabszolgavezér) című balettzenéjéből hangzott el rövid részlet.

Ezután egy színesen megírt közismert örmény legendát hallottak örmény származású lengyel újságíró tollából "Kőország" és az "örmény konyak" megszületéséről, amely történet egészen a bibliai Genézis Könyvéig nyúlik vissza.

Az előadás azután gyors képváltásokkal, egy-két mondatban ismertette "Múzeumország", az ősi Örmény-felföld kultúrtörténetét a protoörmény népektől, az Urartu birodalomtól (Kr.e. VIII. sz.), a mai modern Örmény Köztársaságig.

Elvezette a látogatót a 3000 esztendő - Rómánál is idősebb - fővárosba, az ősi EREBUNI-ból lett mai Jerevánba. Az urartui kor ősi erődvárosa a birodalom északi határerődje volt, amely ma az örmény nép modern egymilliós metropolisza.

Az erődváros látnivalói visszavezetik az érdeklődőt a Kr. e. IX-VII. századba, azokba az időkbe, amikor az örmény etnikum kialakult és a megtalált és megfejtett ékírásos kőtáblák tanúsága szerint I. Argisti király megalapította a mai örmény fővárost, Jerevánt, ott az Arin-Berd dombon, a város egykori citadelláján.

Ókori leleteket és bizonyítékok sorát látjuk ebből az időből, de bizonyítékokat, ősi leleteket is az itt letelepedett földművelő-állattenyésztő törzsek mindennapi eszközeiből, a korábbi időkből is.

A képsor további kockái sorba vezetik be időben és térben az érdeklődőt az ősi föld megismerésébe. Séta a mai Jerevánban, majd látogatás az örmény Történeti Múzeum kincsei között, ahol ötezer év történeti kultúrkincsei ismerhetők meg a kőfaragvány idoloaktól (Kr. e. III. évezred), az urartui ember gabonatárló bronz kádjain és a kerámiaedényeket át a vezéri sírok gazdag aranyleletéig. Eljutunk a világon elsőként megkerezstelkedett örmény keresztény állam történeti kincsei révén a máig.

Járunk az "Ararát völgy"-ében, az örmény katolikoszok központjaiban Zvartnocban és Ecsmiadzinban. Ez utóbbiban a 303-ban felépült keresztény templomban, ahol a nép kereszténnyé válása óta a IV. század elejétől máig is hirdetik Isten igéjét, és ez a hely lett az örménység Rómája, az örmény keresztény egyház katolikoszának székhelye. Ecsmiadzin- a szó jelentése: a hely, ahol az Úr megszületett fia a földre szállt-, és itt Világosító Szent Gergely tevékenységeként a nép felvette a keresztény hitet. Mindezekről sok szép legenda és történet mesél, amelyet szinte szétválaszthatatlanul már Choreni Mózes, az örmény történetírás atyja, az örmények V. században élt nagy krónikása megírt.

Ecsmiadzin után történelmi sétánk visszavezet Jerevánba, a Matenadaránba, az örmény írásbeliség szentélyébe, amely ma tudományos kutató levéltári intézet. Az intézmény elődje századunk elejéig a világ első keresztény államának Ecsmiadzinban elhelyezett kéziratgyűjteménye volt, amely azt is szimbolizálja, hogyan jutott el napjainkig a már keresztény örmény kultúrtörténet 1600 év alatt a máig.

Mivel az örmény nép a IV. század elejétől nem értette meg a görög, szír és arámi nyelven hirdetett új hitet, nemzeti fennmaradása forgott kockán, hiszen nyugaton a római helytartó, keleten a perzsák parancsoltak. Örmény írást kellett teremteni, amely a népet és hitét egybekovácsolja.

Az egyik előadás így a Matenadaranon keresztül Mesrop Mastocnak, a vardapetnek, a tanítónak, az örmény írásbeliség atyjának (362-k-440 febr.17.) a máig is használt 36 betűs örmény ABC megalkotójának életét mutatja be (Osakanban a sírját is meglátogattuk).

A sok évszázados kódexgyűjtemény illuminált kódexlapjain kerül bemutatásra a miniatúrák ismertetésén keresztül Mesrop Mastoc életműve, akinek munkássága évszázadokra meghatározó volt az örmény nép életben maradására és fejlődésére. Ő fordította le görögből elsőként örmény nyelvre a bibliát alig negyedszázaddal azután hogy a latin nyelvű Vulgata megszületett. Történelem és legendák összefonódása tudósít, hogy a kéz, amely leírta ezt az örmény mondatot, ezt írta le elsőként: "Megismerem a bölcsességet és az intelmet, felfogni az értelemnek beszédét" (Biblia: Példabeszédek első sora), és azóta az örmény nép ezt a mondatot a magáévá tette.

A Matenadaran az örmény írásbeliség szentélye, amely századunk első felében került Ecsmiadzinból Jerevánba, a világ egyik legjelentősebb kéziratgyűjteményévé vált.

A középkori Arménia művészetében az építőművészet mellett a legjelentékenyebb helyet a könyv- és miniatúraművészet foglalja el. Híres örmény kódexmásoló és miniatúrafestő iskolák működtek az Örmény-felvidék kolostoraiban az V. századtól, de a legrégebb emlékek a vérzivataros évszázadok miatt a IX. századtól láthatók e falak között.

A népvándorlások korának negyedik századát írja ekkor Európa, a Kárpát-medencébe ekkor érkeznek elődeink. És az Ararát lába alatt egy nép már öt évszázada írja saját betűivel saját történelmét és kultúráját, miközben több erősebb nemzet osztozik értékein. És e harcban az örmények saját vagyonuk helyett kultúrájukat és könyveiket mentik elsőként.

Itt e falak között tízezer kézirat, négyezer töredék, százezernél több régi okmány található. Ezek többek között egyházi, filozófiai, történelmi, geográfiai, csillagászati, jogi, matematikai és orvosi művek. (A világ legnagyobb kéziratgyűjteményeiben huszonötezer örmény őskódexet őriznek.)

Kiragadott példánkon végigjárjuk e műgyűjtemény miniatúráinak híresebb példányaait történelmi sorrendben, elsőként a Nagy Arméniában készült műveket, majd a kilikiai iskola és a diaszpóra néhány példája következik. Végül a tudományos munkák feltárásának összegzéseként a miniatúrák művészi ábrázolásain keresztül választ kapunk arról, hogy mit von le a tudomány az örménység életéből, mit ismerhet meg az érdeklődő átlagember ebből a kultúrkörből.

Két előadás foglalkozik az Örmény Nemzeti Galéria anyagával és Martirosz Szárjának "a XX. század nagy öregjének" az életművével. A gyűjteményből megismerjük a hazai

örmény festés történetét, a diaszpóra festményeit, az ott található orosz és nyugat-európai piktúra reprezentánsait.

Utunk során láthatjuk Szárján tájképfestészetét, de itt e helyen, válogatott munkáival is megismerkedünk.

Két képsor és előadás foglalkozik a 3000 éves Arménia történetével:

"Örményország évezredei" címmel. Kiragadott színhelyeken és időkben járunk ezen a tájon, világunk azon helyének egyikén, ahol az antropogenezis megtörténhetett. Ezt a tájat ma is 50 nép lakja.

A Kaukázus e vidéke megközelítésének nehézségei miatt még ma is történelmi menedékhely, amelynek értékmegőrző szerepe van. A történelmi korok előtti időktől, a gobusztáni sziklarajzoktól a Kr. e. XX. század emberének kultúrájától a protoörmény népek, az örménység középkorán keresztül a keresztény örmény államtól a mai örmény ember kultúrtörténetébe jutunk. Számos író, zenész, művész neve villan fel kezdve az örmény Tinódi Lantos Sebestyéntől: Szajat Novától, Hovhannesz Tumanjan költőn keresztül, a világhírű csillagászig Ambarcumjanig.

Három előadás "Kőország"-ba vezeti az érdeklődőt, a Kaukázus szakadécai közé, 2000 méternél is magasabb helyekre. Ahogy mondanók: Örményország - Múzeumország - múzeum a napfényes ég alatt, a középkori örmény építőművészet szakrális építészetében bemutatva. Kolostorok, templomok, kolostoriskolák és kultúrközpontok a sziklák alatt: Odsun, Achpat, Sanahin, Cachkadzor, Hagharcin, Gosavank következnek sorban a zord köves tájakon. "Menedékhely a sziklák mélyén": királyi védvár az Azat patak völgyében. Garni a hellén műveltség védvára, már az I. szd. előtt is állt e helyen. A keresztény kultúrát védte ezen a tájon még eldugottabb helyen a sziklák mélyén a ma is működő Geghard barlangkolostor. A XII. századtól hercegi sírhely, és így áll ma is, - védelem a sziklák között -, egy űzött nép menedéket kereső fiainak.

Látogatás a Szevan tónál két képsorban. Megismerkedünk a 2000 méter magasan fekvő tó évszázadaival, technikátörténeti ismertetővel, melynek tanulsága, hogy a ma emberének nem leigáznia kell a természetet, hanem értékeit megőrizve okosan felhasználni erőit, együtt kell élni vele, mindannyiunk fejlődésének hasznára.

A világhírű örmény építészet "Fejezetek az örmény építészetéről" címmel kerül bemutatásra.

Végül egy országot, egy népet ismertető kultúrtörténeti ismeretterjesztő sorozat nem hagyhatja ki az ott élő EMBER-t sem. Ez talán legjobb az örmény piacokon és az örmény vendéglátáson keresztül mutatható be. Az előadót 28 napi ott-tartózkodása során 32 alkalommal vendégelték meg. Így pl. falusi kolhozparasztnál, éttermekben, banketten, családoknál és baráti körben, melyek során megismerhetők a vidéki hegyi parasztember, az egyetemi tanár, a mérnök, a gazdasági vezető és politikus, egyszóval a gazdasági, társadalmi és politikai élet reprezentánsai. Így sok helyütt került elő fényképezőgép az érdekes eseményeken, a szíves vendéglátások alkalmával. "Örmény emberek és örmény vendéglátók" e rész címe.

Végezetül: "Egy üveg örmény konyak története és búcsú Arméniától."

Egy 30 évnél idősebb "Achtamár" márkájú finom örmény konyak története és címadója a befejező résznek, amely az ARARÁT-Konyakgyár ajándéka volt. A gyár akkor napi 2x25 ezer üveg konyakot palackozott, saját múzeuma volt. Churchillnek a háború idején ők szállították a mindennapi konyakot.

A továbbiakban az Ararát völgyében, a török határ közelében az Araxes határfolyó vidékén Oktyemberján mellett a Sardarabata emlékparkban járunk, e vértől áztatott szent helyen, ahol a néprajzi múzeumot is elhelyezték. (Csak zárójelben jegyzem meg, hogy a már 30 éves palack konyak sorsa itthon, 20 év múltán pecsételődött meg egy családi eseményen, amikor is azzal a magunk és örmény barátaink, valamint az örmény nép egészségére koccintottunk.

Zárásként néhány mondat magamról: műszaki egyetemi tanulmányaim befejezte után nyugalmazásomig híradástechnikai fejlesztő intézetben szerkesztőként a kiadványainkkal foglalkoztam. 30 év óta és jelenleg is amatőr fotós és ismeretterjesztőként tevékenykedem.

Nem vagyok szakembere e témáknak, de illetékes szakemberek tudományos és populáris munkáit nagy előszeretettel dolgozom fel képsorokká ismertetéshez és azokat szívesen publikálom. Saját élményeim alapján, a Budapesti Fotóklub és az Ismeretterjesztő Társulat művészeti szakosztályának tagjaként.

Több tízezer archivált diám mintegy 300 témában került sor száz alkalommal előadásra (többek között külföldön is), így közöttük itt a Fővárosi Örmény Klubban is.

Irodalom:

Mivel magyar nyelvű összefoglaló ismeretterjesztő mű mind ez ideig nem jelent meg Örményországról, illetve a már megjelent népszerű munkák sincsenek üzleti forgalomban, összefoglaló, színes fotóalbumot kínálok szíves figyelmükbe, amely a Corvina Kiadó (1972) gondozásában jelent meg. A mű címe: Örményország (Tájak, várak, városok), Gombos Károly művészettörténész tollából és Gink Károly fotóművész munkája nyomán.

Benyik Béla

*A vetítettképes előadás 1997 aug. 21-én hangzott el a Fővárosi Örmény Klubban és csupán bevezetője egy sorozatnak, amelynek részletes tematikája a következő számban ismertetésre kerül.*

<><><><><>

*Folytatjuk sorozatunkat, amelyben bemutatkoznak az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület elnökségének tagjai.*



## Egy magyar-örmény hitvallása.

Az Országos Örmény Önkormányzat 34/1997. (07.15)OÖÖ határozata:

*"A közgyűlés jelen határozatával (8 igen 0 nem és 4 tartózkodással) felszólítja dr.Issekutz Sarolta képviselő asszonyt, az eddig feszültséget keltő és romboló hatású tevékenységét szüntesse be úgy az önkormányzaton belül, mint az élet egyéb, az örményeket érintő területén."*

E határozat adta a végső elhatározást arra, hogy a nyilvánosság előtt is összefoglaljam hitvallásomat a magyar-örménységgel kapcsolatban ("eretnek tanok"), mint az engem folyamatosan ért támadások forrását.

Hitvallásom megítélését a Tisztelt Olvasóra bízom. Elolvasva beszámolómat nem kérek semminemű állásfoglalást, csak azt, hogy a leírtak tükrében próbálja a jelen és a jövő eseményeit megítélni.

A probléma gyökereinek megmagyarázásához szükségesnek tartok egy kis terminológiai rendszerezést a Magyarországon élő örményekről. Senkit nem szeretnék állampolgárságában, identitástudatában megsérteni, amikor, örmény, magyar, magyar-örmény, örmény-magyar, keleti örmény, stb. kifejezéseket használok. Teszem ezt az egyszerűbb magyarázhatóság miatt.

Az örménység éppen annyira színes nemzetiség - érdeklődés, gyökerek, társadalmi hovatartozás, elhivatottság, vallás, történelmi kötődés, művészi beállítottság stb. szempontjából -, mint bármely más nemzet és így bármely kisebbség. Ezt tényként kell elfogadni.

A tolerancia kisebbségen belül is érvényre kell jusson!

Magyarországon ma közelítőleg 15000-20000 örmény származású magyar állampolgár él. Az itt élők több mint 95 %-a kb. három évszázada Erdélybe érkezett és leszármazottai, akik nagyrészt Trianon és a II. világháború következtében alkotják ma már csak szórványban élő örmény kisebbséget Magyarországon. Mi több, nemcsak szétszóródtak, hanem az örmény gének keveredtek is a korábbi zárt közösségek felbomlásával. A hazai örménység túlnyomó része ma csak fél, negyed, nyolcad stb. részben hordozza magában az örmény géneket és *identitásukat tekintve elsősorban magyarnak tekinti magát. Szongoth Kristóf után magyar-örményeknek nevezhetjük őket*, amely elnevezést én is átvettem.

Van az országban, néhány száz (nem több mint 5 %-a a 15.000-nek) olyan örmény identitású magyar állampolgár, aki csak egy vagy két generációval ezelőtt, illetve napjainkban érkezett hazánkba. *Mivel bennük az örmény kötődés, az örmény identitástudat erősebb, ezért nevezem őket örmény-magyaroknak, vagy keleti örményeknek.*

Természetesen egyik főbb csoport sem homogén. E klasszifikációt, ismétlem, annyiban tartom szükségesnek, amennyiben az önkormányzat a megoldandó feladatait rendszerezi és világossá teszi a problémákat. Vegyük például a vallás kérdését. Az örmény

kisebbségen belül két vallási igényt egyidőben kell kielégíteni. A magyar-örmények átérttek az örmény katolikus vallásra 300 évvel ezelőtt, míg a keleti örmények nem (bár közülük sokan átkeresztelkedtek). Eddig a magyar-örményeknek volt saját templomuk, a keleti örményeknek nem. A tolarenciához tartozik, hogy mindkét igényt ki kell elégíteni. Az a kérdés: hogyan, amikor csak egy templom áll rendelkezésre ?

A magyar-örmények szemében pl. Kiss Ernő, Lázár Vilmos, Czetz János stb. saját hősiük, tiszteletükre eddig október 5-én volt a díszünneplés, szemben a keleti örményekkel, akinek szíve nem dobban meg e nevek hallatán (ez önmagában nem lenne probléma). A probléma abból adódhat, ha megfosztják ezen ünneptől a magyar-örményeket.

Nem kívánok most további elemzéseket folytatni, csupán azt szerettem volna illusztrálni, hogy téves az Országos Örmény Önkormányzat elnökének és követőinek azon megközelítése, miszerint az "örmény kisebbség egységes, egy közös cél irányába kell haladnia". *Az egységes örménység szemléletének terjesztése nem más, mint bizonyos problémák szőnyeg alá söprése. Ha csak az egyik irányt jelöljük ki, akkor óhatatlanul sérül a közösség egy része, most ráadásul úgy néz ki, hogy éppen a túlnyomó része. Az országos önkormányzat akkor dolgozna jól, ha minden csoportnak arányosan lehetőséget, teret, pénzt biztosítana, az önszerveződéseket nem letörnie, hanem segítenie kellene.*

A magam részéről, kötődésemnél fogva felajánlottam, mint alelnök, hogy az erdélyi magyar-örmény szekció vezetését és összefogását elvállalom. Nézetemet "eretneknek" tartották, mondván, azok az egység megbontását jelentik.

Mit jelent nézetem szerint az erdélyi gyökerekkel rendelkező magyar-örmény csoport érdekképviselője ?

- *Az erdélyi gyökerű magyar-örmények élő gyökereiket elsősorban Erdélyig vezetik vissza, ott fekszenek a temetőikben őseik, ott vannak épített templomaik, adományozott kegytárgyaik.*
- *Keresik az élő kapcsolatokat az erdélyi rokonokkal, azok leszármazottjaival: Magyarországon és a világ más részein.*
- *Ragaszkodnak ahhoz, hogy az erdélyi örmény őseik által épített templomok, temetőik megőrzésre kerüljenek, illetve műemlékként funkcionáljanak. Nagyobb mértékű hozzájárulást kívánnak az önkormányzati vagyonból az erdélyi műemlékek megőrzéséhez és az örmény vonatkozású kulturális és vallási tevékenységekhez.*
- *Ragaszkodnak a nagyrészt családi adományokból felépült templomukhoz és múzeumi tárgyaik saját kezeléséhez, melyek a Budapest XI. Orlai utca 6. szám alatt vannak.*
- *Az örmény nyelvet már nem ismerik és néhány kivételtől eltekintve nem is szándékoznak azt egy minimális szintnél mélyebben megismerni (a néhány mondatos kifejezéseikig, köszönés, imádság, számok 10-ig, stb.).*

- *Általában katolikus (örmény) vallásuak, a szentmisét azonban csak magyarul érik.*
- *Szeretnék megismerni a saját családjaik múltját, történetét, amelyhez intenzívebb családfakutatás szükséges. Van egy olyan, sajnós ma már idős generáció, amely ha kihal, mielőtt dokumentálna az ismeretanyag, megszakad a fonal az ősök felé.*
- *Többet kívánnak tudni az ősi Örményországról, az őshazáról (képző és iparművészet, történelem, vallás ) de csak ismeretterjesztési szinten.*
- *Érdeklődnek a mai örmény hagyományok, népszokások iránt, ez azonban nem azt jelenti, hogy a szerint fognak élni.*
- *Egy közösséghez kívánnak tartozni, amelyben jól érzik magukat és bizonyos fogódzkodót jelent számukra a mai elidegenedő világban is.*
- *Egy kicsit szeretnének bemutatkozni, gyakran nem is csak az örménységüket, hanem sikeres életükkel vagy a művészetükkel.*
- *Azt igénylik, hogy hiteles, erdélyi-örmény gyökerekkel rendelkezők képviseljék az örmény származású magyarokat Erdélyben.*
- *A magyar-örmény identitást vállalják Magyarországon és Erdélyben is.*

Az Országos Örmény Önkormányzat tetteivel, nem képviseli megfelelően a magyar-örmény csoport érdekeit, azt aláveti más érdekcsoportok, a számosságukat tekintve sokkal kisebb súllyal szereplő keleti örmények érdekeinek.

Néhány kiemelt példával kívánom illusztrálni észrevételeimet, amelyek intő jelek a jövőt illetően.

- *Őseink adományaiból épült Orlay utcai templomunkban ma olyan egyháztanács működik, amelynek szinte minden meghatározó posztján keleti örmény ember foglal helyet.*
- *Ők ma egyszerűen nem is engedik be az örmény-magyarokat. Mint levelemre, amelyben az egyházi múzeum meglátogatását kérelmeztem a Föv. Örm. Klub tagjai számára, az egyháztanács világi elnöke írja, "nem lehetséges, hogy ..... bárki érdeklődő bejárhasson és látogassa a gyűjteményt, még tárlatvezetéssel sem".*
- *Elfelejtik közben, hogy a "bárki" nem más mint akinek ősei a templom építés költségeit és a múzeumi tárgyakat adományozták. A leltár "eltűnt", ömlesztve vannak ott felbecsülhetetlen értékeink, hagyatékok, mint pl. Korbuly Domonkos munkássága.*
- *Az ARARÁT újság témaválasztásai is elsősorban a kis számú keleti örmények érdeklődését elégíti ki. Egy olyan hirdetés, pl. amely arról tájékoztat, hogy egy erdélyi gyökerekkel rendelkező örmény egyesület megalakult, már nem jelenhetett meg az ARARÁT-ban.*
- *A magyar-örmény 48-as hősök emlékére rendezett megemlékezés sorozatot (okt. 5-ei díszelőadás a Főváros dísztermében) az országos önkormányzat nem kívánja folytatni. Apró lépésekben vonulnak vissza. A múlt évben még csak "véletlenül" nem kapta meg minden illetékes a meghívót, ez évben már határozatot hoztak, hogy nincs*

szükség a hagyományos ünnepi műsorra, elegendő az örmény gyászmise. Jövőre ? Bizonyos mértékig értem, hogy egy keleti örmény számára nem okt. 5.-e a legfontosabb örmény ünnep, számunkra viszont fontos e megemlékezés. Hagyják nekünk azt megünnepelni!

A sort sokáig folytathatnám.

Mivel véleményemnek mindig hangot adtam (még a választási kampány során is a keleti örmények által akkor még támogatottan) az Országos Örmény Önkormányzat meghatározó vezetése a probléma megoldására személyem eltüntetését jelölte meg. Működési Szabályzat szinten az egyhangúlag megválasztott alelnöki posztomhoz nem rendeltek feladatot (leváltani nem tudtak), kurátori tisztségemet visszavonták, ezt követően a fővárosi és II. kerületi elnöki tisztségem összeférhetetlenségét vetették fel és lemondásomat követelték. Természetesen csak a 16 fővel funkcionáló OÖÖ képviselőkről van szó és nem a választópolgárokról, akik az örmény képviselőjelöltek közül a legtöbb szavazatot adták le rám.

A teljes megsemmisítem érdekében az elszigetelés, a kiközösítés és a folyamatos támadás eszközeihez fordultak, felhasználva önként vállalkozó személyeket és az OÖÖ által fizetett jogi szakértőket.

Folyamatosan támadják a Fővárosi Örmény Klubban végzett tevékenységemet is, amelyben az általam felvállalt közösség valós érdekeiért tevékenykedem. Sajnos e támadáshoz gyakran más (magyar-örmény) képviselők is a nevüket adják. Óhatatlanul felmerülhet mindenkiben, hogy lehetséges mindez? Talán meg kellene kérdezni tőlük !

Talán kevesen tudják, hogy az a lehetőség, hogy ma Magyarországon örmény kisebbségi önkormányzatok alakulhattak, azt a magyar-örmény közösség létezésének köszönhetjük. *A kisebbségi törvény szerint ugyanis csak az a kisebbség alakíthatott önkormányzatokat, akik legalább 100 éve honosak e hazában és számszerű kisebbségben vannak, tagjai magyar állampolgárok. A néhány száz keleti örmény, aki e században telepedett le, nem kapta volna meg ezt a lehetőséget.*

### **Összefoglalva:**

*a hazai örmény kisebbség tényleges összetételének megfelelő, önszerveződésen alapuló belső tagozódás, szervezeti felépítés szöszólója vagyok.*

*Tudomásul kellene venni, hogy a hazai örmény kisebbség legnagyobb hányada, közel 95 %-a - sok más kisebbségtől eltérően-, nem más mint 15-20.000 örmény gyökerekkel rendelkező magyar, aki örmény örmény nyelvét már elvesztette, de örmény származás-tudata él még benne. Az önkormányzati tevékenységet ennek szellemében kell végezni. A hangsúlyt a közösségteremtésre, a gyökerek feltárására és ápolására, valamint a kultúra, a művészetek, a vallás terjesztésére kell helyezni, amelyhez nem határozatok szükségesek, hanem szív és kitartó munka. Ha az megvan, akkor kevés pénzből is sok*

*eredményt lehet elérni. Ma már nagyon sok kis örmény közösségnek, klubnak, egyesületnek, körnek, egyesületnek kellene élni és dolgozni, hogy benne az emberek jól érezzék magukat, közben egy kicsit közelebb kerüljenek az örménységhez, egymáshoz. E tevékenységet alapvetően az önkezdeményezés, önszerveződés révén kell végezni, támogatva azt és nem letörve annak hajtásait. A központi irányítású kultúrpolitikának ma már lejárt az ideje!*

*Jómagam az erdélyi gyökerekkel rendelkező magyar-örmény csoporthoz tartozom és kötődésemmel fogva e csoport problémáival tudok legjobban azonosulni, ezért elsősorban ezt kívánom felvállalni. Vezetésemmel működik a "Fővárosi Örmény Klub", amelynek egy-egy rendezvényére ma már 80-100 ember látogatja. Megalakult az "Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület", amely a korábban felvázolt célok érdekében tevékenykedik. Sajnos sem saját testületemben (Fővárosi Örmény Kisebbségi Önkormányzat), sem az Országos Örmény Önkormányzatban az effajta munkát nem nézik jó szemmel.*

*Mi szívesen együttműködünk bármely más hasonló célú szervezettel idehaza és külföldön. Az általam szervezett rendezvényeken szívesen látunk bárkit.*

*Én, mint azt Erdélyben a Csernátoni Népfőiskolán tanultam: "csak teszem a magam dolgát".*

dr. Issekutz Sarolta  
egyesületi elnök, a FÖKÖ elnöke,  
az OÖÖ "alelnöke", a II. kerület képviselője

A templomot s az iskolát !

## TEMLOM ÉS ISKOLA

Ti nem akartok semmi rosszat,  
Isten a tanútok reá.  
De nincsen, aki köztetek  
E szent harcot ne állaná.  
Ehhez Isten mindannyitoknak  
Vitathatatlan jogot ad:  
Ne hagyjátok a templomot,  
A templomot s az iskolát !

Ti megbecsültök minden rendet,  
Melyen a béke alapul.  
De ne halljátok soha többé  
Isten igéjét magyarul ?!  
S gyermeketek az iskolában  
Ne hallja szülője szavát ?!  
Ne hagyjátok a templomot,

E templom s iskola között  
Futkostam én is egykoron,  
S hűtöttem a templom falán  
Kigyulladt gyermek-homlokomban.

hányszor éltem át ott  
Lelkem zsenge tavasz-korát !  
Ne hagyjátok a templomot,  
A templomot s az iskolát !

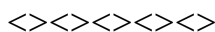
A koldusnak, a páriának,  
A jöttmentnek is van joga  
Istenéhez apái módján

És nyelvén fohászcodnia.  
Csak nektek ajánlgatják templomul  
Az útszélét s az égbolt sátorát ?  
Ne hagyjátok a templomot,  
A templomot s az iskolát !

A holtak is mellétek ülnek.  
A nagyapáink, nagyanyáink,  
Szemükbe bízgatás vagy vád:  
Ne hagyjátok a templomot,  
A templomot s az iskolát !

Kicsi fehér templomotokba  
Most minden erők tömörülnek.  
Kicsi fehér templom-padokba

Reményik Sándor



### Őseink földjén

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület által szervezett 5 napos barangoláson 44-en utaztunk Erdélybe augusztus 14-én. Két idegenvezető kalauzolta a társaságot az igen sűrű program során, nemcsak a városok, műemlékek megtekintését, szakszerű megismerését biztosítva, hanem barangolva a történelem és irodalom aktuális tájain is. Szívből köszönjük az élményeknek eme koncentrációját, amely nemcsak tudásunkat gyarapította, hanem lelki feltöltődést is jelentett mindannyiunknak.

Barangolásunk kimagasló élményét nyújtotta az örményszármazású magyar kolóniákkal való találkozásaink, amelyek során őseink földjén, őseink által épített és adományozott csodálatos műemlékeink között találkozhattunk elszakadt családtagjainkkal, ismert és most megismert rokonainkkal. Egy nagy családként, finom falatok mellett tettünk hitet együvé tartozásunk mellett, közös céljaink: az örmény gyökereink, hagyományaink ápolása, műemlékeink állagának megőrzése, felújítása, egymás segítése érdekében.

Augusztus 14-én Kolozsvárott először a Farkas u-i templomban róttuk le kegyeletünket I. Apaffy Mihály (1626-1661) fejedelem síremléke előtt, akinek köszönhetően telepedhettek le őseink Erdélyben, találva hazát maguknak üldöztetésük és hanyattatásuk után. Este a kolozsvári kolónia tagjaival a Györkösi Mátyás Alapítványi Házban találkoztunk. Másfélórás késéssel érkeztünk a helyszínre - amelyért ezúttal is elnézést kérünk -, ahol vagy százhuszan találkoztunk össze régi, nagy örményszármazású családok kései utódai, elszármazottak és otthonmaradtak. B Kovács Júlia áldozatos szervezését megköszönve megható élményt nyújtó hangverseny részesei lehettünk: kezdve Bitay Csilla 9 éves ígéretes tehetség zongorajátékával, folytatva az örökifjú Lázár Irénke (91 éves) felejthetetlen lényével és játékával és befejezve Sebesiné Nina Panieva zongoraművésznő szavakkal ki sem mondható élményt nyújtó előadásával, akinek játékát csak kedvessége és szerénysége múlta felül. A finom falatok és a felénk áradó szeretet emlékezetes marad mindannyiunknak.

Szerény adományunkkal és az Erdélyi Örmény Gyökerek Füzetek példányaival tudtuk csak a szeretetteljes együttlétet némiképp viszonzni amellet, hogy a lelki együvé-

tozást, közös céljainkat kölcsönösen kinyilvánítottuk, a minél többszöri találkozás és programcserék megbeszélése mellett.

A szamosújvári találkozó a Téka Művelődési Házban Tarisnyás Csilla alapítványi elnök (Pro Arménia) érdemeit dicséri. Felejthetetlen élményt nyújtott a fiatal tánckar profi színvonalú székely népi tánc és ének bemutatója, mely bizonyosságát adta a fiatal nemzedék elkötelezettségének is.

A Karácsony Ernő festőművész által tervezett és a Pro Armenia által e találkozóra kiadott emléklap méltó emléket állít e legnagyobb ősi örmény városunkban, műemlékeink között megtartott találkozóknak. Kár, hogy Sáska Jenő plébános úrral nem tudtunk találkozni, a tavasszal szervezett utazás és az erzsébetvárosi bucsu sajnálatos egybeesése miatt. A mulasztást részünkről feltétlenül pótolni kívánjuk !

A gyergyószentmiklósi örmény katolikus templom cinterme feketéllett a sok örménytől, amikor - ismét nagy késéssel - megérkeztünk. Nem lehetett könnyek nélkül megúszni azt a látványt, ahogy bennünket fogadott a templomkertben, terített asztal mellett állva kb. 100 örmény, élükön Fogolyán Miklós Atyával. Első pillanatban szembetűnt a kolónia tagjai szíve feletti kitűző, mely a gyergyószentmiklósi örmény katolikus templom képét ábrázolja, Erdélyi Örmény Gyökerek Gyergyószentmiklós 1997 felirattal körítve. Valamennyien kaptunk ajándékba egy ilyen kitűzőt, valamint egy "Isten hozott Beneteket Gyergyószentmiklóstra - 1997- " emléklapot, látképet a városról és Tarisnyás Márton Gyergyó Történeti néprajza c. könyvét. Fogolyán Atya rövid misét celebrált tiszteletünkre, majd közös éneklések és köszöntések után átadtuk a templom részére hozott pénzadományainkat, a rászorultak részére ruhaadományainkat. Köszönetünket fejezzük ki Fogolyán Miklós Atyának, Buslig Gyula, Zárug Aladár, dr. Lázár Alfréd rendezőknek, dr Simon Istvánnak, a kórus tagjainak és mindannyiuknak, akik segítették e nagyszabású találkozó megvalósítását.

Köszönetünket fejezzük ki a csíkszépvízi találkozó megrendezéséért a Zuglói Örmény Kisebbségi Önkormányzatnak. A kis örmény közösség az onnan elszármazott szeredai és környékbeli örménységgel együtt megdöbbenő létszámmal vett részt a találkozón. Csíkszeredában a polgármesteri hivatal előtt vettük fel az ott várakozó közel 50 örményszármazású barátunkat és zsúfolt busszal érkeztünk a csíkszépvízi templomba, ahol további kb. 50 ember várakozott ránk türelmesen. A zsúfolásig megtelt örmény katolikus templom rég nem látott ennyi örményt, akik Bara Ferenc Plébános Úr rövid áldása, közös imánk után Zakariás Péter Bácsi megható beszédét, Ajtony Gábor szeredai képviselő üdvözlő szavait és Zárug Zita csodálatos szavalamatát hallhattuk (Gevork Emin: Mi kicsi nép vagyunk) könnyekkel a szemünkben. A templomból egy közeli étterembe invitáltak finom falatokra, ahol szoros barátságok kötődtek, rokonok fedezték fel egymást, vagy találkoztak újra évtizedek után. Külön köszönet Pál Lukács Miklós Polgármester Úrnak az örmény kolónia újjáéledése, a közösségi hovatartozása érdekében tett fáradozásaiért. Emlékezetes találkozásunkat a helyi TV is megörökítette,

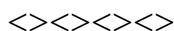
hírül adva még Bukarestben is a nézőknek, az erdélyi örményszármazásúak ősi gyökereikhez való ragaszkodását, hagyományaik ápolását.

Erzsébetváros ismét ámulatba ejtette barangoló társainkat. A második legnagyobb erdélyi örmény település hajdan volt nagyságát az örmény katolikus nagytemplom méreteivel, múkincseivel lenyűgözt mindenkit, mint ahogy az életüket is a templomnak áldozó 3 testvér, Bakk Mariska, Nusika és Rózsika szeretetreméltó lénye. A templomkerti találkozó finom falatai, a közös temetői séta őseink síremlékei között, rövid városnézés Istók Sári néni (83) sziporkázó emlékezetével az örmény családkról, épületekről, a könnyes búcsúzkodás a közös fényképezkedés után, mind-mind velünk marad.

Az utolsó napon Nagyváradon Jakobovits Miklós festőművész várt bennünket a Kiss Stúdiónál, ahol egy pódium előadáson Varga Vilmos színművész tolmácsolásában a Millecentenárium emlékére rendezett irodalmi összeállítást hallgathattuk meg. A történelmi események és irodalmi ábrázolásai válogatása, az előadás színvonala, érzelmi töltete felejthetetlen élménnyé tette a találkozást. Ezt követően Jakobovits Miklós vezetésével ismerkedhettünk meg a Székesegyházzal, múkincseivel, a festőművész és restaurátor áldozatos munkájával létrehozott keresztény múzeum és képtár anyagával. Köszönjük a művész személyes ajándékként valamennyiünknek átadott Reflexiók c. könyvét, amely az írói tehetségét is bemutatta a híres képzőművészünknek.

A csillogó, könnyes szemek, a nagyszámú fiatal jelenléte a találkozókon hitet adott ahhoz, hogy a több mint 300 évvel ezelőtt hazát talált örménység Erdélyben nemcsak volt, hanem lesz is, mert kései utódai gyökereiket, kultúrájukat, hagyományaikat ápolni kívánják, műemlékeiket, őseik örökségét megőrzik utódaik, a jövő századok számára, az egyetemes kultúra részeként.

dr. Issekutz Sarolta



## Hírek, információk

- Köszönetet mondunk az erzsébetvárosi templom javára dr. Druzbaczky Gáborné által felajánlott 15.000 Ft, Somogyi Endréné és Ákontz Rezső által az 1000-1000 Ft adományért. **Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület** folytatja a gyűjtést a gyergyószentmiklósi templomban lévő két oltárkép és a szamosújvári Szent Gergely kép restaurálására valamint az erzsébetvárosi örmény katolikus nagytemplom és kegytárgyai felújítási munkálataira.
- **A Fővárosi Örmény Kisebbségi Önkormányzat székhelye:**  
1054. Budapest V. Akadémia u. 1. II. em. 261. és 294.  
Tel/fax: 153-4444/155 vagy 156 mellék.  
Nyitvatartási rend: hétfő és szerda 9-15 óra, kedd 14-19 óra, csütörtök 12-17 óra



dr. Issekutz Sarolta elnök félfogadása minden hónap 1. csüt. 16- 18 óráig II. em. 261. A székhelyen, II. emelet 294. sz. alatti kiállító és közösségi terem szeptember 13-án szombaton 17 órakor nyílik a fiatal örményszármazású képző- és iparművészek kiállításával. Októberben újabb kiállítás nyílik ugyanitt, amelyen a kiállított tárgyak eladási árának 10 %-a adományként az erdélyi örmény műemlékek felújítására kerül felajánlásra..

• **Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület székhelye:**

1015. Budapest Donáti utca 7/a.

**Postacíme:** 1922 Budapest Pf. 168. **Telefon:** 201-1011, **fax/tel:** 201-2401.

**A fogadói idő minden szerdán és pénteken 16-18 óra között.**

<><><><><>

**Erdélyi Örmény Gyökerek**

*A Fővárosi Örmény Klub időszaki kiadványa*

*Főszerkesztő:* dr. Issekutz Sarolta

*Munkatársak:* dr. Sasvári László, dr. Magyar István Lénárd,  
Juhos-Kiss János, Fancsali János

*Szerkesztőség:* 1922. Budapest Pf. 168. *Tel:* (1) 201-1011 *Fax:* (1) 201-2401